

ורבנן סברי: לא גזרינן רחוק אטו קרוב.

מתניתין:

המודר הנאה מחבירו לפני שביעית, מב-א

אינו יורד לתוך שדהו של המדיר אפילו בשנה השביעית, כשהפירות הפקר, היות שהקרקע עצמה שייכת לבעליה גם בשביעית, והרי המודר הנאה מחבירו, אסור אף בדריסת הרגל [כפי ששינונו במשנה לעיל].

ואף אינו אוכל מן הפירות (152) הנוטות אל הדרך הסמוכה לשדה, אף שאינו נכנס לשדה.

ובשביעית, אם הדירו בשנה השביעית עצמה, שהפירות הם הפקר ואינם שייכים לבעל הקרקע, אמנם אינו יורד לתוך שדהו, אבל אוכל הוא מן הנטיעות הנוטות.

לעבוד עם המדיר בשורת הכרם. והטעם, לפי שכשהמדיר חופר לפניו את הקרקע, מרפה הוא את הקרקע, ונמצא שמהנהו (151). ואף אם חבירו חופר רחוק ממנו — אסור, משום שגזרינן רחוק — אטו קרוב.

דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: עושה — והוא ברחוק ממנו, ואין גזרינן רחוק אטו קרוב.

גמרא:

בקרוב לא פליגי רבי מאיר וחכמים — דלכולי עלמא אסור.

כי פליגי — ברחוק:

רבי מאיר סבר: גזרינן רחוק — משום קרוב, דבקרוב אסור, משום דקא מרפי לה לארעא קמיה. וגזרינן אף ברחוק, שלא יבוא לעשות עמו בקרוב.

השביעית עצמה שייכים לו הנכסים, ומדוע אינו יכול לאסרם גם אז, וייאסרו הפירות מדין גידולי נכסיו.

ומוכיח מכאן הקהלות יעקב [נדרים ס"ו כ"ח] את יסודו של החזו"א, שלא רק פירות שביעית הם הפקר, אלא גם כח הצמיחה שיש בקרקע ובאילן לגבי פירות שביעית הם הפקר בשנה השביעית, ולכן לא יכול לאסור בשנה השביעית את נכסיו ובכך ייאסרו גם הפירות בתורת גידולי נכסיו, כי היות וגם כח הצמיחה של השדה והאילן אינם ברשותו בשביעית, אין היא יכול לאסרם אז. ורק אם אסר את נכסיו ערב שביעית חל איסורו. שכן אוסר אדם ממנו גם לאחר שייצא מרשותו.

והחזו"א הוכיח את יסודו זה מכך שאמרו

151. כך משמע מכמה ראשונים, דהאיסור הוא דווקא אם חופר עמו באותה שורה. אבל הריטב"א כתב שלא יחפור המודר קרוב לשורתו של המדיר.

152. מבואר בסוגייתנו, שהמדיר את חבירו מנכסים מסויימים שלו, אסור לו להנות מפירותיהם אפילו בשנת השביעית.

ויש לתמוה, הרי פירות שביעית אינם שייכים לבעליהם, וכיצד יכול הוא לאסרם בקונם? ובהכרח, שחל הקונם על נכסיו, והפירות אסורין בקונם מתורת "גידולי נכסיו", אף שאינם שייכים לו!

אך אם כן יש לתמוה, מדוע יכול לאסור זאת רק לפני השנה השביעית, והרי גם בשנה